

T r a n s z

— Szántó T. Gábor

Valaki rázza. Űti. Még egyszer.

Éles hangok. A távolból kiabálnak. Vakító fény. Zuhanás. Szédülés. Sötétség.

Minden fehér. Alagút. Lebegés. Látja magát. De ki az, aki néz? Letakarva fekszik egy ágyon. Ki néz? Puha ingovány. Lebegés. Mintha léggömbökön feküdne. Semmi hang, semmi jel. Apa? Forró, nedves az arcán. Idegenek, fehérben. Lassan csúszik. Zuhanás.

Hányinger. Hullámzik a szoba. Nem tud nyelni, valami van a szájában. Nyomják belé. Ég a torka. Feszít. Hirtelen éles hangok. Rémisztő hideg odabent. Imbolygó fehér alakok. Kórház? Valami bugyog. Hányinger. Szétfeszít. Fel fogok robbanni! Hányok. Kik ezek? Tartják a fejem. Hol vagyok? Mi ez a maszk? Ne tegyék rám! Nedves, csúszó fal. Zuhanás. Most nem ájulok el. Nedves minden és hideg. Űres vagyok. Teljesen üres.

— Asszonyom — mondta másnap este a táskás szemű, göndör hajú ügyeletes adjunktus az egyágyas kórházi szoba ajtajában —, a fia túl van az életveszélyen.

Az asszony meg-megrázkódott a testéből feltörő, de elfojtott hangoktól. Tenyerét a szájára tapasztotta. Fia az ágyon lehunyt szemmel feküdt. Csak délután ugrott haza pizsamáért, fogkeféért, amikor azt mondták neki, jobb volna, ha egy kicsit lepihenne. Bármikor visszajöhet, nyugtatták meg. Lehet, hogy addigra a fia egészen magához tér, s akkor beszélgetnie kell vele, hogy ébren is maradjon.

Ádám még nem volt egészen magánál, csak hangok, szófoszlányok jutottak el a tudatáig.

— Mit is vett be? — kérdezte a pszichiáter.

Az asszony elmondta, hogy egy régi Xanaxos dobozt ürített ki, és altatót vett még be: Stilnoxot, majdnem egy egész dobozzal.

Miközben hallgatta az asszonyt, az orvos levette keret nélküli, keskeny olvasószemüvegét és az ornyergét masszírozta. Ez volt a második ügyelete egyhuzamban. Percekre is tudott aludni, ha nem kellett beszélnie.

— Ugye maga találta meg?

Az asszony bólintott.

— Tudhatta a fia, hogy hazamegy?

— Minden este találkoztunk. Ha elmentem este, csak néhány órára. — Zavarában lesütötte a szemét. Hirtelen rádöbent, hogy múlt időben beszélt.

— Mondana valamit a fiáról, a családjukról?

Pár mondatban vázolta az életkörülményeiket, elmondta a férje halálát, a fia tanulmányait, vallásosságát, könyvmániáját.

— Másvalami? — rázta a fejét az orvos, és az ágyra nézett. Ádám egy pillanatra kinyitotta, majd behunyta a szemét.

— Néha féltékenynek tűnt. Voltak partnereim.

— Emiatt nem lesz az ember fia öngyilkos, nyugodjon meg. Nincs valami saját szerelmi ügye a fiának? Valami kudarc?

Az asszony bizonytalanul rázta a fejét.

— Erről soha nem beszélt. Nagyon zárkózott. De amennyire tudom, nem voltak nőgyepei. Talán a szakmája miatt sem.

— Én is jártam Scheiber professzor kiddusaira¹ annak idején... — húzta el a száját a férfi. — Nekem nem tűnt úgy, mintha a seminaristák cölibátusban élneek... Lehet, hogy éppen emiatt... Mindesetre megmentette a fia életét. Ha egy-két óra múlva ér haza, lehet, hogy késő lett volna.

Az asszony elsírta magát.

A pszichiáter nézte az asszonyt, és látta a többieket is mind, akik magukat vádolják, akár van rá okuk, akár nincs. A kórlepot tanulmányozta, majd lecsúszta ornyergén a szemüveget. Halkan beszélt.

— Amennyit beszélni tudtam a fiával, erősen lehangolt, de tisztul a tudata. Lehetséges, hogy ez az eset inkább a figyelemfelhívó szuicid kísérletek kategóriájába tartozik. Ez azt jelenti, hogy nem feltétlenül próbálja meg újra. Otthon követte el, sejtette, hogy megtalálja. Jó volna, ha rendszeres pszichoterápiás kezelésben részesülhetne, hogy kiderüljön, mi húzódik a háttérben. Mi itt néhány nap alatt nem sokra megyünk. És az állami egészségügy, meg a lélekgyógyászat... Mindenesetre felírok gyógyszereket, és figyeljen oda rá. Ne hagyja kezdetben sokat magára.

Inkább csak hangok, mint szavak. Az orvos még kérdezett valamit, de Ádám már nem hallotta. Homályosan látta, amint anyja, kezében a recepttel, mint akibe darázs csípett, váratlanul elnézést kér, és kisiet a szobából.

— Ádám, Ádám, hallasz? Én vagyok.

— Anya...

— Itt vagyok, fogom a kezéd, kisfiam. Fogd meg te is! Úgy, ni, szorítsd meg! Mindent megbeszélünk. Nincs semmi baj. Nem lehet olyan dolog, amit ne lehetne megoldani. Nem kell mondanod semmit. Én is hibás vagyok, tudom. Holnap vagy holnapután hazaengednek, és minden megbeszélünk. Biztosan van megoldás. Ma már... Az intézetben nem tudnak semmit. Betelefonáltam, hogy beteg vagy. Jobbulást kívánnak. Nem vagy szomjas? Ihatsz egy kis teát, azt mondták. Holnap már kapsz enni is. Nincs semmi baj, hidd el! Nem lesz semmi baj.

Otthon idegen volt minden. Mintha először lépne a lakásba. Még kellemetlenebb, mint másutt, mert tudta, otthonosan kelene éreznie magát.

Anyja kicsit tolt rajta, mintha bátorítaná, lépjen csak be a szobájába.

Minden a helyén. A keskeny, gyűrött Izrael-térkép a falon. A kopott faliszőnyeg az ágya mögött, a közepén kidörzsölődve. A hanukia a polcon, a tavaly rajta ragadt gyertyaviasszal. A bekeretezett családi fotó apjával és anyjával a tengernél. A kép előtt apja nehéz ollója, amit elhozott a műhelyből, amikor kiürítették. S persze a könyvek, egymás hegyén-hátán az íróasztalon és a földön, az asztal és az ágy között.

Mindenre emlékezett, az utolsó estét kivéve. Arra csak foltokban. Vendégként lépett a saját eddigi életébe. Idegennek

¹ A szombat és az ünnepek megszentelése. Scheiber Sándor a Rabbiképző Intézet igazgatója volt 1985-ig. Péntek esténként fiatalok találkozóhelyévé vált az Intézet.

érezte magát, ahogy távolról látott rá mindenre, pedig mintha éppen eddig lett volna idegen önmagától. Most mindent éle-
sebben látott.

Öt kilót fogyott, amióta legutoljára mérte magát. Addig se volt több hetven kilónál, ami százhetvennyolc centijéhez képest nem sok, de most, ahogy zuhanyozás után görnyedten állt a tü-
kör előtt, pipaszár lábai, beesett arca, horpadt hasa, kiálló bordái riasztóan néztek ki.

Az imaszíját keresi. Ismerős a mozdulat, ahogy feltekéri, odakötözi magát a tórai szöveghez ugyanazzal a szöveggel, ami az imaszíj dobozában is ott lapul az apró pergamenen, s amit azután el is imádkozik.

Hányszor tekertem fel eddig? Kétezerszer biztosan.

Meg tudna lenni nélküle, tűnődik, de hiányozna. Mint ahogy hiányzott a teste is, míg odaát volt. Nem akar a teste nél-
kül élni. Nem akar lemondani róla, bármennyire fél tőle.

Akkor is fel fogom tenni a tfilint. Utána is. De előbb tájéko-
zódni kell. És néhány kilót hízni. Csak akkor megyek majd be. Akkor megyek utcára. Hol a gyógyszerem?

Az interneten olvasgatott. Próbálta pontosan feltérképezni saját állapotát, és a lehetséges lépéseket latolgatta. Amikor anyja ha-
zaérkezett, és aggódva kopogtatott be hozzá, riadtan zárta be az oldalakat, és indulatosan felelt.

— Csak kimerült vagyok, semmi bajom.

— Legalább étvágyad van. Jó volt a vacsora? — Anyja az ajtóban állt, a kilincset fogta.

— Igen, köszönöm.

— Ha fáradt vagy, holnap is beszélhetünk. Ha tudok valami-
miben segíteni...

— Nem, kösz.

— Nem akarsz beszélgetni?

— Nem. Köszönöm, nem. Majd, talán, ha jobban leszek.

— Segítenék szívesen... Ha ennél valamit... Ha orvosra, pénzre, vagy új ruhára volna szükséged.

— Nem kell semmi.

— Én nem értem pontosan, mit szeretnél, de amennyire tudom... Tudd, hogy melletted állok. A fiam... a gyerekem vagy, bármit teszel.

Anyja bizonytalanul hozzá lépett, lehajolt, átölelte és arcon csókolta. Ádám mozdulatlanul ült, tűrte.

Amikor anyja kiment, és halkán behúzta maga után az aj-
tót, Ádámban hiányérzet maradt. Bánta, hogy nem vizionozta az ölelést.

Újra kinyitja a korábbi oldalakat. Órákon át szörföl, jóval éjfél után szédül ágyba. Meztelenül fekszik, remeg az egész teste. Fél. Izgalmat és viszolygást érez egyszerre. Tompa, de ki akarja próbálni magát. Keze lába közé siklik, de érzi, hogy mást, többet akar. Benyálazza másik kezének középső ujját, és a csípője alá tolja. Amint a végbélnyílásához ér, megrándul a teste. Korábban nem tapasztalt izgalom fogja el. Megint az esküvői kép úszik be, de most nem hessegeti el. Ölelik és nézik egymást. Magába ha-

tol, másik keze ütemesen mozog. Mintha a saját szemébe nézne. Ölelésre vágyik, zsibong az egész teste.

Alig néhány másodperc után, vad hullámokkal távozik bel-
sejéből a feszültség. Megkönnyebbül, de megint remeg. Némi undorral törölgeti magát egy papírsebkendővel. Lelkiismeret-
furdalás gyötri, ha nem is annyira, mint amennyire tartott tőle. Mintha egy lakatlan szigetre vetette volna a bensőjéből előtörő áradat. Távol mindentől és mindenkitől, önmagához mégis vala-
mivel közelebb. Ahogy ellankad a teste, oldalára fordul, felhúzza combjait, átöleli magát. Hiába volt jó, hiányzik valami, ami még mélyebbre hatol, és még mélyebbről jön. Világosan érzi testében a hiányt. Nagyokat nyel, végül elengedi a torkában akadt sírást, hadd járja át egész testét. Férfiatlan, jut eszébe, s miközben sír, felnevet. Taknya, nyála fröcsköl.

Erdődy némán figyelt, míg Ádám erőltetett nyugalommal el-
mondta, hol volt az elmúlt hetekben, amióta nem jelentkezett. Nem tudta eldönteni, hogy a doktor sejtette-e, mi történt vele, vagy meglepődött. Erdődy együttérzőn hallgatta, de egy enyhe felszisszenés kivételével nem mutatott hevesebb érzelmeket.

— Meddig tartották bent?

— Három napig. Kimosták a gyomrom, aztán infúziót kaptam. Tompán feküdtem. Azután pár beszélgetés. Mondtam, hogy járok kezelésre.

— Gyógyszert felírtak?

— Rivotril, Zoloflot.

— És most hogy van?

— Jobban.

— Szívesen szedi a gyógyszereket, vagy abbahagyná?

— Nyugodtabb vagyok. De olyan, mintha amputálták vol-
na az érzéseimet.

— Lehetséges, hogy csökkenthetné az adagját. Mondjuk a felére.

Ádám bólintott.

— Meg akarja próbálni újra, vagy gondolja, hogy érdemes folytatnunk a munkát? — kérdezte a doktor.

Ádám felkapta a fejét. Döbbenten nézte a terapeutát. Olyan természetesen beszélt a dilemmáról, hogy megöli-e magát, vagy életben marad, mintha azt kérdezte volna, moziba, vagy színházba menne-e.

— Hogy kérdezhet ilyet? — csattant fel. Ebben a pillanatban gyűlölte őt.

— Csak kihangosítom a maga korábbi dilemmáit. És természetesen örülök, ha úgy érzi, eldöntötte, és életben kíván maradni. Szóval, folytassuk a munkát?

— Ha hajlandó rá — vetette oda Ádám.

— Én a maga alkalmazottja vagyok — biccentett Erdődy. — Amíg óhajtja, együtt dolgozunk. De maga a főnök. Maga diktálja a tempót. Ahogy maga dönt az életéről is. És ne felejtse: mindenkit érhet baleset, átcsaphatnak a feje fölött a hullámok. Talán már említettem magának: azon dolgozunk, hogy „az én úr legyen a saját házában”, ahogy egy kollégám fogalmazott.

Úgy érezte, hogy a doktor mellébeszél. Hogy vannak kö-
rülmények, amiket még ő sem tud befolyásolni. Hogy valóban mindenkinek döntenie kell a saját életéről.

— Meg se kérdezi, miért tettem? — Ádám még mindig zavarodott volt, de hirtelen, mint aki magára maradt, és rádöb-
bent, hogy másra nem számíthat, együtt érzett önmagával.

— Tudom. Mondta is. Amikor legutoljára itt járt.

— És meg se próbálta megakadályozni?

— Mégis, hogy tudtam volna megakadályozni? — billent ki egy pillanatra a nyugalomból Erdődy, aztán erőt vett magán. — Maga felnőtt ember. Tudatában van annak, mit tesz. Annak is, ha egy marék gyógyszerrel el akar bújni önmaga elől, és annak is, ha szembe akar nézni önmagával.

Ádámban egyre nőtt a düh. Máshogy nézett az orvosra, mint korábban. Nem volt már mindenható, nem volt már két-
ségbevonhatatlan. Csak egy ember, aki a tapasztalatai révén segíteni próbál, aki nem tökéletes, aki alkalmasint segítségre szorul.

— Folytathatjuk? — kérdezte Erdődy.

— Igen — mondta dacosan Ádám.

— Úgy értem, képesnek érzi magát arra, hogy megfogal-
mazza, amit érez?

— Mondtam már, igen! — Ádám türelmetlen volt, várta a kérdést.

— Hogyha el kellene képzelnie valakit, akihez vonzódna, hogy nézne ki?

Ádám vállat vont.

— Kire vágyott abban az álomban?

— Maga is tudja már...

— De én magától akarom hallani. Volt valaha korábban szexuális álma?

— Nem, nem volt. Illetve nem emlékszem.

— Se nőekkel, se férfiakkal?

Ádám elképedt arcát látva, a doktor újra megszólalt:

— Kínosnak érzi a kérdést most is?

— Igen.

— Feszélyezi a téma, vagy a gondolat?

— Értse meg... — Ádám ideges gesztust tett a kezével. —

Ez az egész... tórai tilalom alá esik.

— Ennyit én is tudok a Bibliából — biccentett az orvos. — De azt is tudom, hogy nem csak vallásos emberek érzik ma-
gukat kínosan, ha kilógnak a sorból. Biztos, hogy Isten előtt érzi magát zavarban? Nem lehet, hogy a magához nagyon is közel álló emberek előtt?

— Nem emlékszem az álmainra. Ez az első ilyen álmom...

— Mi az, ami jólesik, amit szeret, ami érzéki örömet okoz?

— Mondtam már: a ruha.

— A ruha? Kérdezett vissza a doktor csodálkozva.

— A női ruhák. A finom anyagok. Az apám a műhelyében sokszor megmutatta az anyagokat, amikkel dolgozott. Ez az ér-
zés megmaradt. Ma is érzem, ahogy simogatom a szöveteiket, selymeket... Női ruhákhoz való anyagokat.

— Fel is próbálta a ruhákat?

— Apám néha hozzám mérte őket. Gondolja, hogy ennek van jelentősége?

— Maga szerint van jelentősége? — kérdezett vissza az or-
vos.

Ádám elgondolkodott. Fél percbe is beletelt, míg lassan, be-
letörődően biccentett. Azután halkán megszólalt.

— Azt se tudom, fiú vagyok-e, vagy lány... Szó szerint.

— Ezen dolgozunk, Ádám, hogy kiderüljön. Maga is, én is. Kíváncsinak kell lennie.

— Kíváncsinak?

— Nincs más választása. Évek óta kíméletlen szigorral el-
nyomja a kíváncsiságát, ezért nem érzi igazán a vágyait. Ezért le-
hangolt. Mondhatjuk úgy is: depressziós. Legyen egy kicsit gyen-
gédebb magával, hogy kiderüljön, mire vágyik. Próbálkoznia kell.

— Tényleg azt akarja, hogy mondjam el? Tényleg? — emel-
te fel hangját a fiú.

— Képes rá?

— Képzelve, igen!

— Mit szeretne?

— Szeretnék felvenni egy szoknyát és egy blúzt.

— És még?

Ádám megint lehalkította a hangját:

— Harisnyát. Magas sarkú cipőt.

— Folytassa!

— Ki akarok menni benne az utcára. Azt akarom, hogy úgy lássanak.

— Tetszeni szeretne.

Bólintott. Szólni akart, de úgy érezte, berekedt.

— És közben félek és szégyellem magam.

— Tudom. És még mit szeretne? Kinek szeretne tetszeni?

— Miért provokál? — vesztette el a türelmét, és emelte fel a hangját Ádám. — Igen, ha azt akarja tudni, szeretnék vala-
kit! Valakit, aki elfogad ebben az állapotban, és vágyik rám, úgy, ahogy vagyok, és úgy, ahogy én vágyom rá — fakadt ki és ellen-
állhatatlanul felzokogott.

Erdődy szolgálatkészen nyúlt a könyvespolc szélére helye-
zett papírsebkendő dobozért.

— Maga nem tudja, mi lenne, ha megtudnák... — szipo-
gott Ádám.

— A rabbiképzőben? A hitközségen? Vagy az édesanyja? Azt hiszem, ő már sejtí.

— Honnan veszi? — kapta fel a fejét Ádám. — Járt itt?

A doktor bólintott.

— De hát honnan tudta? És maga miért nem mondta?

— Nem akartam idő előtt. A maga mobiltelefonjából tud-
ta meg egyébként a nevem és a számom, s amikor maga a Pé-
terfyben feküdt begyógyaszterve, felhívott. Nem mondhattam nemet.

— És mit mondott neki?

— Részleteket nem. Ezt tiltja az orvosi etika. Csak megerő-
sítettem, amit az édesanyja sejtett, hogy maga terápiába jár. Azt hiszem, nagyjából átlátja a maga helyzetét.

— De hát hogy...

— Nyitva hagyott bizonyos oldalakat a számítógépén. Ahogy láttam, nem esett kétségbe. Ha ez megnyugtatja. Csak a maga életét féltette.

Ádám némán és kétségbeesetten ült, mint aki nem tud megszólalni.

Az orvos természetesen folytatta.

— Magának erős hátszága van: az édesanyja, akire támaszkodhat. Az intézetben vagy a hitközségen pedig miért kéne máris tudniuk? Még maga se tudja egészen pontosan, ki maga és mit szeretne, vagy hogy milyen lesz az élete, ha kideríti. Nem akarja esetleg jobban megérteni önmagát, mielőtt elhamarkodott lépést tesz, vagy mielőtt eleve lemond arról, hogy megérthetik? Nem akarná kipróbálni, milyen érzés, ha nem elnyomja magában a vágyait, hanem beteljesíti? Ha magára van tekintettel, és nem másokra? Nem ér rá a többi utána?

— Én nem tudom elviselni ezt a szégyent.

— Akkor ne fogja másokra. Magában van a konfliktus. Nem állítom, hogy a külvilág könnyen elfogadja a különleges embereket, vagy a sajátos sorsokat, de egyelőre nem velük küzd, hanem önmagával. A többi csak utána jön.

— Nem akarom elhagyni a vallást.

— Nem kell elhagynia a vallást. Önmagát kell megtalálnia.

— Ki fognak rúgni az Intézetből.

— Ez kizáró ok?

— Látott maga már transzнемű papot? — jött dühbe ismét Ádám. — Akár keresztényt, akár zsidót?

— Ezek szerint olvasgatott. De nem a címke a lényeges. Maga nem lexikonszócikk, hanem egy ember, akinek saját vágyai vannak. Azt kell tudnia, maga mit akar.

— Mit számít, mit akarok? A Tóra tiltja az ember nemének megváltoztatását. Egy egyszerű zsidónak is, nemhogy egy rabbinak.

— Utánanézett?

— Nem részletesen, de ennyit én is tudok. És ismerem azt a közeget, amelyben élek. Maga ezt nem tudja...

— Nem, ezt valóban nem tudom pontosan. De sejtem. Én is láttam belülről egyházat.

— Nálunk eddig egyetlen rabbinó van, egy reformzsidó közösségben. A neológia nem fogadja el a női rabbikat — sóhajtott Ádám, és nem értette, miért biccent elégedett mosollyal a doktor.

— Olvasson ennek is utána, ha javasolhatom — mondta fáradtan Erdődy. — Gondolom, külföldi szakirodalomra lesz szüksége.

Ádám a következő heteket a számítógép előtt töltötte, s amikor erőt vett magán, az Intézet könyvtárába is bejárt. Egy hónap után felére csökkentette a gyógyszeradagját. Otthon az Amazon-ról és az Abebooksról vásárolt könyveket jegyzetelte, az Intézetben törvénykódexeket és könyvtárközi kölcsönzéssel beszerzett responzum-gyűjteményeket tanulmányozott. Miközben hul-

lámzó kedélyállapota közepette rendszerezte az információkat, bizonyos büszkeséget érzett. Egy halachikus probléma rengetegében segítség nélkül körvonalazódtak előtte a lehetséges megoldások ösvényei. S ahogy elindult az ösvényeken, mintha szét-esett állapotából darabonként rakta volna össze önmagát.

Délutánonként, miután kiszédült a könyvtárból, a boltokat járta. Lázasan ruhákat válogatott, ujjai között morzsolgatta anyagukat. Elpirulva, majd gátlását leküzdve, az eladónők elképedt tekintetétől kísérvé bevonult a próbafülkébe, és kis tétovázás után vásárolt is. Sugdolózásuk rosszul esett neki, de ahhoz nem volt ereje, hogy számon kérje rajtuk. Úgy tett, mintha nem venné észre, hogy róla beszélnek.

Az egyik éjjel, amikor úgy sejtette, már nemigen járnak az utcán, felöltözött. A frissen beszerzett sminkkészletet íróasztal-fiókja rejtékéből elővéve kifestette és kirúszozta magát. Hosszú, színes szoknyában, kicsit kigombolt fehér batisztingben és magas sarkú cipőben indult el, sőt anyja egyik fiatalkorában, házi-bulikban és szilveszterkor hordott szőke parókáját is feltette a fejére. Eleinte bukdácsolt a túsarkúban, de ahogy egyensúlyozva hallgatta a cipősarkok szabályossá váló, ritmikus kopogását, egyre magabiztosabban lépkedett, és hasonló büszkeség fogta el, mint a könyvtárban.

Amikor hazaért, és a sötétben belépett a lakásba, ideges szuszogásra lett figyelmes. Az előszobában állt, a hang a hallból jött. A falhoz lapult.

— Te vagy az, Ádám?

Riadtság cikázott végig a testén. Lekapta lábáról a cipőt. Harisnyában, szoknyában állt. A lépcsőházból beszűrődő fényben látta anyja körvonalait, ahogy feláll az ebédlőasztal melletti székről, és kijön elé.

— Én vagyok, anya. Ne gyújts villanyt!

— Miért? Mi a baj?

— Nincs semmi baj, csak ne gyújts villanyt.

— Jó, drágám, nem gyújtok.

Közelebb léptek egymáshoz. Hallották egymás lélegzetét. Anyja kinyújtotta a kezét, megérintette a karját, majd az arcát a sötétben. Ádám nem moccant. Anyja magához húzta. A sötétben tapogatózva hozzáért a parókához, mely arrébb csúszott. Ádám teste megfeszült. Visszafojtotta a levegőt, de anyja megciorogatta az arcát és felsóhajtott.

— Eddig azért féltettelek, nehogy megverjenek a kapedli vagy a cicesz miatt... Legalább a parókára nem veszel kapedlit.

Először Ádám kezdett kuncogni, majd anyjából is kibukott a nevetés. Ádám csak ezután sírta el magát. A zokogás kezdeti hullámai után meglepve tapasztalta, hogy megkönnyebbülés és pillanatnyi boldogság fut át rajta.

Az orvossal való konzultációja után Ádám úgy döntött, hogy írásban terjeszti be kérelmét. Az Intézetben, látva, hogy ha feltűnik, hetek óta csak a könyvtárban ül a laptopja mellett, kérdezték, min dolgozik olyan elmélyülten. A diplomamunkáján, felelte. Társai egymásra néztek, és a vállukat vonogatták. Hol

van még a záróvizsga? Tanárai elismerően bólogtattak.

Amikor elkészült a beadványával, megmutatta Erdődynek, aki átolvasta, majd elismerően biccentett és visszaadta. Ádám észrevette, hogy a kezét nézi. Lakkmaradványok voltak a körmén. Egyik kezével eltakarta a másikat, majd lassan ellazult és visszaeresztette a szék karfájára a kezét.

— Méltóságteljes szöveg — mondta a doktor. — A többi nem magán múlik. Hogy van egyébként?

— Azt hiszem, jobban — felelte, majd némi hallgatás után újra megszólalt. — Úgy érzem, nő vagyok. Illetve nő szeretnék lenni.

Erdődy biccentett.

— Ön dönt, és bárhogy dönt, a maga elégedettségére kell döntenie. Még ha nehéz utat választ is.

— Szeretném tudni, mi a következő lépés.

— Urológiai vizsgálat, hormonkezelés. Néhány hónap, és a másodlagos nemi jegyek elkezdenek megváltozni a testén. A szőrzete visszahúzódik. Lehet, hogy borotválkoznia sem kell majd. Az alakja is átalakul némileg. Teltebb lesz a csípője, esetleg a melle is nő egy kicsit. Talán a hangja is vékonyabb lesz. És ha elégedett az eredménnyel, úgy értem, kényelmesen érzi magát az új külsejében, és további változásra is vágyik, utána jöhet a műtét. Feltéve, ha úgy dönt, hogy ezt is meg szeretné lépni. De óvnam a sietségtől. Tapasztalnia kellene, hogy érzi magát az új helyzetben, kihez vonzódik, hogy reagál a teste szexuális stimulációra...

— Házasság előtti szex? — kérdezte hirtelen Ádám.

A terapeuta egy pillanatra összezavarodott. Hunyorgó szemmel nézte páciensét, komolyan beszél-e.

— Csak vicceltem – mentegetőzött Ádám. — Bocsánat. Tudom, hogy ki kéne próbálni magam, mégis... Lehet, hogy furcsán fog hangzani, de azáltal, hogy egy határt átlépek, egy másikat attól még nem lesz könnyebb. Tudja, a vallási szabályok...

Az orvos a fejét vakarta. Lassan, megfontoltan válaszolt.

— Nézze, a magáé, hogy úgy mondjam, kivételes eset. Meg kell mondanom, a praxisomban nem fordult még elő hasonló, pedig közel három évtizede vagyok a pályán. Mindenesetre igyekeztem utánanézni a részleteknek. Lehet, hogy a hormonok hatására a teste átalakul, az érzelmei is, de a vallási meggyőződése nem, vagy csak kis részben. Mégis azt kell mondanom, mielőtt rászánná magát a műtetre... Hogy megalapozott döntést hozhasson... Bizonyos tapasztalatokat kellene szereznie. Gondolom, érti, miért. Ha ez megkönnyíti a döntését, azt mondanám, ez a kezelés része. — Erdődy egy pillanatra elhallgatott és merengett. — Tulajdonképpen nem is értem, hová siet... Nem kéne várnia egy kicsit? Legalább azzal, hogy az Intézettel rendezze a dolgot.

— Nem. Elég volt. Hónapok óta bujkálok. Magam elől meg évek óta. Ez volt a nehezebb, azt hiszem.

Az orvos széttárta a kezét.

— Akkor magáé a pálya.

Ádám másnap benyújtotta a kérvényt az intézet rektori hivatalában. Tudta, hogy híre megy az ügyének, nem marad a rabbiképző vezetésének szűk körében, de azt is tudta, hogy nem tűnhet el, igyekeznie kell természetesen viselkedni, bármennyire fél, bármennyire feszeng is ebben a helyzetben. Minthogy a beadványához szükséges anyaggyűjtés egyszersmind a diplomamunkájához is elegendő muníciót szolgáltatott, nem volt oka sietségre. Járhatott újra az órákra.

Amikor legközelebb bement az intézetbe, látta tanárai és egyik-másik diáktársa arcán a merev tartózkodást és a zavart. Többen riadtan kapták el tekintetüket a folyosón, vagy úgy tettek, mintha egy könyvbe vagy beszélgetésbe merültek volna. Egyedül Mandel jött oda hozzá. Állt a padja előtt, orrát mozgatta, mintha viszketne, és megkérdezte, igaz-e a dolog. A beadványt és az átoperálást emlegette.

— Igaz — bólintott Ádám.

— És tudsz beszélni róla? Van kivel? — kérdezte a másik fiú komoly arcot vágva. Őszinte együttérzés és érdeklődés érződött a hangján. Mandel nem vette komolyan senki. Kicsi volt, kövér és nagyhangú. Horgolt barna kapedlija, melybe héber nevét sárgával hímeztek, mindig kissé csalén állt. — Úgy értem, biztos nem lehetett könnyű, míg rászántad magad...

— Nem. Tényleg nem.

— Ki is vannak akadva — biccentett Mandel a rektori hivatal felé. — A hitközségen is áll a bál.

— Honnan veszed? — kérdezte Ádám. Borzongott a tarkója.

Mandel megvonta a vállát. — Fogalmuk sincs, mit csinálnak. De nem akarnak balhét, nehogy híre menjen.

— El tudom képzelni.

— Kérdezhetek valamit?

— Kérdezz! — bólintott Ádám.

— Milyen érzés? — Mandelnek felcsillant a szeme. — Úgy értem, más, mint régebben?

— Basszus... Gyuri! — rázta a fejét. — Én mindig én voltam... — Elhallgatott. — Magam se tudom. Régebben... Nem tudtam, mit érzek. És most se tudom, pontosan mit fogok. Csak azt tudom, hogy nem az vagyok, ami a testem. Érthető ez így?

Mandel bizonytalanul bólintott.

— És hogy jöttél rá? — kérdezte aggódva. Neki se volt még komoly viszonya senkivel.

— Te hülye vagy! — meszelt a homloka előtt Ádám. — Attól, hogy nehéz a nőekkel, még nem kell magadra gyanakodnod.

Mandel kínjában elnevette magát, majd elkomolyodott, és nem faggatta tovább. Ádám beleizzadt a rövid beszélgetésbe. Hogy kéne leírnia állapotát mások számára, amikor maga is alig tud valamit önmagáról? Lehet, hogy igaza volt Erdődynek? Lehet, hogy várnia kellett volna? De hogy várhatna, amikor nem tud képmutatóan élni?